

บันทึก

เรื่อง พระภิกษุประพฤตินอกพระธรรมวินัย
(กรณีพระโพธิรักษ์ แห่งสำนักสันตโศก)

กรมการศาสนา ได้มีหนังสือ ลับ ที่ ศธ ๐๔๐๖/๕๗๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยมีคณะบุคคลคณะหนึ่งแต่งกายเป็นพระภิกษุพำนักรักษาในที่มีใช้วัดและมีใช้สำนักสงฆ์ ประกาศตนเป็นอิสระไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่อยู่ในการปกครองของพระอุปัชฌาย์อาจารย์ ของเจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับจนถึงมหาเถรสมาคมและสมเด็จพระสังฆราชมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นว่า กรณีเช่นนี้ไม่เป็นผลดีแก่พระพุทธศาสนาและชาติบ้านเมืองจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นพิจารณาเรื่องนี้ทั้งด้านพระธรรมวินัยและด้านกฎหมาย ต่อมาคณะทำงานดังกล่าวได้รายงานผลการพิจารณาให้มหาเถรสมาคมทราบ มหาเถรสมาคมมีมติให้กรมการศาสนาหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นการภายในเพื่อขอทราบแนวนโยบายที่จะดำเนินการเรื่องนี้ให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งกรมการศาสนาได้นำหารือแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้หารือสภาความมั่นคงแห่งชาติและได้นำผลแจ้งมหาเถรสมาคมทราบแล้ว มหาเถรสมาคมเห็นว่าควรนำความเห็นของคณะทำงานเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่า ในกรณีพระภิกษุประพฤตินอกพระธรรมวินัยนี้มีความผิดตามกฎหมายใดหรือไม่ หากเป็นความผิดใครเป็นผู้เสียหายที่จะดำเนินการเรื่องนี้ กรมการศาสนาจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการศาสนา) แล้ว ผู้แทนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุซึ่งประพฤตินอกพระธรรมวินัยตามที่ประสงค์จะหาหรือว่า ข้อเท็จจริงเรื่องนี้เป็นกรณีของพระโพธิรักษ์ ซึ่งเดิมบวชเป็นพระภิกษุในคณะสงฆ์ธรรมยุตที่วัดโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาได้เปลี่ยนไปอยู่ในคณะสงฆ์มหานิกายที่วัดหนองกระทุ่ม จังหวัดนครปฐม แต่ไม่ได้อยู่ประจำที่วัดหนองกระทุ่ม โดยไปตั้งสำนักขึ้นใหม่เรียกว่าแดนโศก และได้ทำการบวชผู้ชายและผู้หญิงเป็นพระเป็นชีขึ้นเอง ต่อมาพระโพธิรักษ์และบริวารได้ประกาศแยกตัวเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การปกครองของฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ไทยอีกต่อไป จนถึงปัจจุบันพระโพธิรักษ์มีสำนักอยู่ทั่วประเทศประมาณ ๑๐ สำนัก พระโพธิรักษ์มีพฤติกรรมที่เป็นการละเมิดพระธรรมวินัยและกฎหมายหลายประการ เช่น พระโพธิรักษ์ประกาศแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ว่าตนเป็นพระอรหันต์บุคคล สั่งสอนไม่ให้มีการทำบุญอุทิศให้ผู้ตายไปแล้ว สั่งสอนไม่ให้กราบไหว้พระพุทธรูป กำหนดให้วันเสาร์วันอาทิตย์เป็นวันพระ ใส่ความคณะสงฆ์ไทยต่อบุคคลทั่วไปในที่ต่าง ๆ อยู่เสมอ มหาเถรสมาคมได้แต่งตั้ง

คณะทำงานขึ้นพิจารณาเรื่องนี้ทั้งด้านพระธรรมวินัย ด้านกฎหมาย และด้านมวลชน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ คณะทำงานด้านพระธรรมวินัยเห็นว่า การที่พระโพธิรักษ์ประกาศแก้บรรพชิตและคฤหัสถ์ว่าตนเป็นพระอริยบุคคลเป็นการอวดอุตริมนุสธรรมที่ไม่จริง จึงต้องอาบัติปาราชิก ขาดจากความเป็นพระภิกษุแล้วตั้งแต่วาระแรกที่อวด สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้บังคับแก้พฤติกรรมของพระโพธิรักษ์ได้แก่มาตรา ๒๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า พระภิกษุรูปใดประพฤติดล่่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ หรือไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งกับทั้งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ มาตรา ๔๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดต้องปาราชิกแล้วไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน มาตรา ๔๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์ไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือทั้งปรับทั้งจำ และมาตรา ๒๐๘^๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติว่าผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้แทนกรมการศาสนาได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ว่า ตามหนังสือหารือของกรมการศาสนาในเรื่องนี้ กรมการศาสนาประสงค์ขอหารือว่า

๑. กรณีพระโพธิรักษ์ประพฤติดล่่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณหรือไม่สังกัด

^๑ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๒๗ พระภิกษุรูปใดต้องคำวินิจฉัยให้รับนิคหกรรมไม่ถึงให้สึกไม่ยอมรับนิคหกรรมนั้น หรือประพฤติดล่่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ หรือไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งกับทั้งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามความในวรรคก่อน ต้องสึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

^๒ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๔๓ ผู้ใด

(๑) หมดสิทธิที่จะได้รับบรรพชาอุปสมบทโดยต้องปาราชิกมาแล้วแต่มารับบรรพชาอุปสมบทโดยปิดบังความจริง

(๒) ต้องปาราชิกแล้วไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน

^๓ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๔๔ ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์ไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

^๔ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง เป็นความผิดตามมาตรา ๒๗ ประกอบกับมาตรา ๔๒^๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่

๒. กรณีพระโพธิรักษ์ได้กระทำการซึ่งต้องปาราชิกแล้วไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิต เป็นความผิดตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่

๓. กรณีพระโพธิรักษ์ใส่ความคณะสงฆ์ไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก เป็นความผิดตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่

๔. กรณีพระโพธิรักษ์แต่งกายเป็นภิกษุ เป็นความผิดตามมาตรา ๒๐๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือไม่

๕. หากการกระทำของพระโพธิรักษ์ตามกรณี ๑-กรณี ๔ เป็นความผิดใครเป็นผู้เสียหายที่จะดำเนินการ

ก่อนที่จะพิจารณาปัญหาทั้ง ๕ ประการดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นสมควรพิจารณาก่อนว่า พระโพธิรักษ์เป็นพระภิกษุซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า พระโพธิรักษ์ได้บวชเป็นพระภิกษุในคณะสงฆ์ไทยโดยชอบและยังไม่ได้สึกพระโพธิรักษ์จึงเป็นพระภิกษุในคณะสงฆ์ไทยซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ การที่พระโพธิรักษ์ประกาศตนเป็นอิสระไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่อยู่ในการปกครองของพระอุปัชฌาย์อาจารย์ ของเจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับจนถึงมหาเถรสมาคม และสมเด็จพระสังฆราช ไม่มีผลให้พระโพธิรักษ์พ้นจากบังคับแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่อย่างใดเพราะเมื่อพระโพธิรักษ์ยังเป็นพระภิกษุในคณะสงฆ์ไทยก็ต้องอยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ด้วย พระโพธิรักษ์จะอ้างเสรีภาพในการถือศาสนาตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕^๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาเป็นข้ออ้างว่าพระโพธิรักษ์ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หาได้ไม่

สำหรับปัญหาประการที่หนึ่งที่ว่า กรณีพระโพธิรักษ์ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิม หรือไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง เป็นความผิดตามมาตรา ๒๗ ประกอบกับมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ หรือไม่นั้น มาตรา ๒๗ ดังกล่าวบัญญัติว่า

^๔ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน

^๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑

มาตรา ๒๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตนเมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวในวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมิควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

“พระภิกษุรูปใดต้องคำวินิจฉัยให้รับนิคหกรรมไม่ถึงให้สึก ไม่ยอมรับนิคหกรรมนั้น หรือประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจिन หรือไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งกับทั้งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามความในวรรคก่อน ต้องสึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น”

และมาตรา ๔๒ ดังกล่าว บัญญัติว่า

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน”

จากบทบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า

๑. การที่พระภิกษุรูปใดประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจินตามมาตรา ๒๗ นั้น มหาเถรสมาคมต้องวินิจฉัยให้มีความจริงเช่นนั้นเสียก่อนแล้วจึงมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ โดยแจ้งคำวินิจฉัยและคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นทราบ หากพระภิกษุรูปนั้นไม่สึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น พระภิกษุรูปนั้นย่อมมีความผิดและรับโทษตามมาตรา ๔๒

๒. การที่พระภิกษุรูปใดไม่สังกัดอยู่ในวัดใดหนึ่งอันมหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ตามมาตรา ๒๗ นั้นต้องได้ความจริงว่าพระภิกษุรูปนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งด้วย เพียงแต่พระภิกษุรูปใดไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งก็ดี หรือเพียงแต่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งก็ดี ยังไม่ครบองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา ๒๗ ที่มหาเถรสมาคมจะมีคำวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ เพราะมาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “พระภิกษุรูปใด...ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งกับทั้งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง...” คือไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง และไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งด้วย หากได้ความจริงทั้งสองประการนี้แล้ว มหาเถรสมาคมก็มีอำนาจวินิจฉัยและมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ โดยแจ้งคำวินิจฉัยและคำสั่งนั้นให้พระภิกษุรูปนั้นทราบ หากพระภิกษุรูปนั้นไม่สึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น พระภิกษุรูปนั้นย่อมมีความผิดและรับโทษตามมาตรา ๔๒

ดังนั้น การกระทำของพระโพธิ์รักษ์ที่อ้างว่าพระโพธิ์รักษ์ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจिन หรือไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง จะเป็นความผิดตามมาตรา ๒๗ และต้องรับโทษตามมาตรา ๔๒ จึงต้องปรากฏว่า

๑. มหาเถรสมาคมได้วินิจฉัยแล้วว่าพระโพธิ์รักษ์ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจिनและมีคำสั่งให้พระโพธิ์รักษ์สละสมณเพศ แต่พระโพธิ์รักษ์ไม่สึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคม

๒. พระโพธิ์รักษ์ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งและไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งด้วยทั้งสองประการ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้วินิจฉัยกรณีดังกล่าวแล้วและมีคำสั่งให้พระโพธิ์รักษ์สละสมณเพศ แต่พระโพธิ์รักษ์ไม่สึกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคม

สำหรับปัญหาประการที่สองที่ว่า กรณีพระโพธิ์รักษ์ได้กระทำการซึ่งต้องปาราชิกแล้วไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิต เป็นความผิดตามมาตรา ๔๓^๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ หรือไม่ นั้น โดยที่มาตรา ๔๓ ดังกล่าว บัญญัติว่า ผู้ใดต้องปาราชิกแล้วไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ดังนั้น ผู้ที่จะมีความผิดและรับโทษตามมาตรา ๔๓ นี้ ต้องได้ความว่าผู้นั้นต้องปาราชิกและยังแต่งกายอย่างเพศบรรพชิตอยู่ สำหรับพระภิกษุซึ่งมีข้อหาว่าต้องปาราชิกนั้นต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๖^๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ ให้ได้ความจริงเสียก่อนว่าพระภิกษุรูปนั้นล่วงละเมิดพระธรรมวินัยถึงขั้นต้องปาราชิก และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิคหกรรมให้สึกโดยแจ้งคำวินิจฉัยนั้นให้พระภิกษุรูปนั้นทราบแล้ว หากพระภิกษุรูปนั้นไม่สึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น พระภิกษุรูปนั้นย่อมมีความผิดและรับโทษตามมาตรา ๔๒ และเมื่อมีคำวินิจฉัยว่าพระภิกษุรูปนั้นต้องปาราชิกและพระภิกษุรูปนั้นได้ทราบคำวินิจฉัยนั้นแล้วยังแต่งกายอย่างเพศบรรพชิตอยู่ก็มีความผิดและรับโทษตามมาตรา ๔๓ ด้วย

สำหรับปัญหาประการที่สามที่ว่า กรณีพระโพธิ์รักษ์ใส่ความคณะสงฆ์ไทยอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก เป็นความผิดตามกฎหมาย ๔๔^๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ หรือไม่ นั้น มาตรา ๔๔ ดังกล่าว บัญญัติว่า ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์ไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ ดังนั้น ถ้าได้ความว่าพระโพธิ์รักษ์ได้ใส่ความคณะสงฆ์ไทยไม่ว่าด้วยวิธีใดซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่คณะสงฆ์ไทยก็ดี หรือซึ่งอาจก่อให้เกิดความแตกแยกแก่คณะสงฆ์ไทยก็ดี พระโพธิ์รักษ์ย่อมมีความผิดและรับโทษตามมาตรา ๔๔

สำหรับปัญหาประการที่สี่ที่ว่า กรณีพระโพธิ์รักษ์แต่งกายเป็นภิกษุ เป็นความผิดตามมาตรา ๒๐๘^{๑๐} แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือไม่ นั้น มาตรา ๒๐๘ ดังกล่าว บัญญัติว่า ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุโดยมิชอบเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังได้กล่าวมาแล้วว่าพระโพธิ์รักษ์บวชเป็นภิกษุในคณะสงฆ์ไทยโดยชอบและยังไม่ได้สึก พระโพธิ์รักษ์จึงเป็นภิกษุในคณะสงฆ์ไทย มีสิทธิแต่งกายเป็นภิกษุได้โดยชอบ การที่พระโพธิ์รักษ์แต่งกายเป็นภิกษุจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๒๐๘

สำหรับปัญหาประการที่ห้าที่ว่า หากการกระทำของพระโพธิ์รักษ์ตามกรณี ๑ - กรณี ๔ เป็นความผิด ใครเป็นผู้เสียหายที่จะดำเนินการ นั้น โดยที่ความผิดตามมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และความผิดตามมาตรา ๒๐๘

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๘ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๒๖ พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิคหกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นความผิดอาญาแผ่นดินบุคคลใดบุคคลหนึ่งแม้ว่าจะไม่ใช่ผู้เสียหายก็อาจกล่าวโทษให้ดำเนินคดีอาญาได้ตามมาตรา ๒ (๘) และมาตรา ๑๒๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^{๑๑} ดังนั้น หากเห็นว่าการกระทำของพระโพธิ์รักษ์เป็นความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าวแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์หรือประมวลกฎหมายอาญา อธิบดีกรมการศาสนาซึ่งเป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่งตามมาตรา ๑^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ก็อาจกล่าวโทษเพื่อให้มีการดำเนินคดีได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์
(นายอมร จันทรสมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๓๑

^{๑๑} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๘) “คำกล่าวโทษ” หมายความว่า การที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๒๗ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๒๓ ถึง ๑๒๖ มาบังคับโดยอนุโลมในเรื่องคำกล่าวโทษ

เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับคำกล่าวโทษจะไม่บันทึกคำกล่าวโทษในกรณีต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เมื่อผู้กล่าวโทษไม่ยอมแจ้งว่าเขาชื่อใคร

(๒) เมื่อคำกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์

คำกล่าวโทษซึ่งบันทึกแล้วแต่ผู้กล่าวโทษไม่ยอมลงลายมือชื่อเจ้าพนักงานผู้รับคำกล่าวโทษจะไม่จัดการแก้คำกล่าวโทษนั้นก็ได้

^{๑๒} พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๑๓ ให้อธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง และให้กรมการศาสนาทำหน้าที่สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม